

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації «Технологія виготовлення молока та молочнокислих продуктів
з використанням біологічно активного йоду»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 181 – Харчові технології
(галузь знань 18 – Виробництво та технології)**

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми обумовлена зростанням кількості хворих, які проживають у ендемічних зонах, внаслідок недостатнього споживання йоду. Традиційними способами збагачення організму йодом є споживання йодованої солі. Людям з захворюванням серцево-судинної системи, порушенням водно-сольового обміну варто обмежити споживання солі, що у свою чергу призводить до дефіциту йоду в організмі. Згідно рекомендацій ВООЗ для профілактики йододефіцитних станів застосовують цілий ряд фармацевтичних препаратів, які теж мають обмеження у застосуванні. Тому найдоступнішим і водночас ефективним способом як ліквідації, так і недопущення йододефіцитних станів є споживання харчових продуктів з підвищеним вмістом йоду. Як правило - це морепродукти. Оскільки традиційно в Україні пересічний житель споживає недостатньо натуральних продуктів з підвищеним вмістом йоду доцільним вбачається розширити технологію і асортимент нових харчових продуктів збагачених йодом.

Виходячи з цього, що молоко і молочнокислі продукти є широкоживаними, доступними та традиційними харчовими продуктами, рекомендовано на їх основі розробити новий асортимент таких продуктів вже з підвищеним вмістом йоду. Безумовно реалізація такого масштабного в межах країни проєкту є актуальним і реальним завданням, яке стало метою дисертаційної роботи.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку роботи кафедри харчової біотехнології і хімії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя і виконувалася у рамках наукової теми «Інтенсифікація технологічних процесів харчових виробництв та шляхи удосконалення якості готової продукції».

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Основні наукові результати та висновки дисертаційної роботи отримані автором самотійно. Зокрема:

- Розробка технологічної схеми виготовлення кефіру, йогурту, питного молока з підвищеним вмістом йоду через додавання «Йодіс-концентрату» (ЙК);
- Дослідження органолептичних, мікробіологічних, фізико-хімічних, реологічних показників кефіру, йогурту, питного молока з підвищеним вмістом йоду (ЙК) на кожному етапі технологічного процесу;
- Визначення рівня тироїдних гормонів в експерименті при споживанні кефіру, йогурту, питного молока з підвищеним вмістом йоду (ЙК);
- Дослідження вітамінного складу кефіру з підвищеним вмістом йоду (ЙК);
- Дослідження вмісту етанолу у кефірі з підвищеним вмістом йоду (ЙК);
- Дослідження мінерального складу кефіру з підвищеним вмістом йоду (ЙК);
- Дослідження жирнокислотного складу кефіру з підвищеним вмістом йоду (ЙК);

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Використані в дисертаційному дослідженні методи, наукові положення та підходи забезпечили його об'єктивність, наукову обґрунтованість, системність.

Достовірність представлених даних підтверджена аналізом і статистичним опрацюванням отриманих результатів експериментальних досліджень через апробацію технології на молокопереробному підприємстві «ПП «МДС» Збаразький сирзавод».

Розроблені в дисертації нові продукти харчування містять елементи наукової новизни та мають практичне значення, а зроблені висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та вирішують поставлені завдання дослідження.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Ступінь наукової новизни дисертаційного дослідження визначається тим, що вперше:

- науково-обґрунтовано та експериментально підтверджено доцільність і економічність використання біологічної добавки «Йодіс-концентрат» (40 мкг йоду/мл) у технології виробництва йодвмісних кисломолочних продуктів (кефір, йогурт) та молока питного підвищеної біологічної цінності;
- збалансовано склад кисломолочних продуктів (кефір, йогурт) та молока питного за вмістом йоду через додавання «Йодіс-концентрату» з розрахунку 7,5 мл на 1 л молочного продукту;
- удосконалено технологію виробництва кисломолочних продуктів (кефір, йогурт) та молока питного з додаванням «Йодіс-концентрат»;
- встановлено мікробіологічні, фізико-хімічні, реологічні, органолептичні показники кефіру, йогурту, питного молока на кожному етапі технологічного процесу з додаванням біологічно активної добавки «Йодіс-концентрат»;
- встановлено зміну вітамінного, мінерального, жирнокислотного складу кефіру з додаванням біологічно активної добавки «Йодіс-концентрат»;

- встановлено підвищення рівня тиреоїдних гормонів в експерименті на лабораторних тваринах при споживанні ними молока та молочнокислих продуктів з підвищеним вмістом йоду через добавку «Йодіс-концентрату»;

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

1. Dalievska, D., & Pokotylo, O. (2021). Physico-chemical indicators of kefir with biologically active iodine in the process of fermentation. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Food Technologies*, 23(95), 72-77.
2. Dalievska, D., & Pokotylo, O. (2021). Change of physicochemical and organoleptic parameters of milk with biologically active iodine during storage. *Scientific Works of NUFT* 27(3), 96-102.
3. Dalevska, D., Pokotylo, O., Kukhtyn, M., Kopchak, N., Salata, V., Horiuk, Y., & Uglyar, T. (2021). Changes in organoleptic, microbiological and biochemical properties of kefir with iodine addition during the storage. *Potravinarstvo Slovak Journal of Food Sciences*, 15, 732–740.
4. D. Dalievska, O. Pokotylo (2021). Changes in physicochemical and microbiological parameters of yogurt with the addition of biologically active iodine during storage. New York. TK Meganom LLC. *Innovative Solutions in Modern Science*. 3(47). p. 216-227 doi: 10.26886/2414-634X.3(47)2021.13
5. Далєвська Д. Я., Покотило О. С. Органолептичні показники йогурту з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. *Priority directions of science and technology development: тези доп. XI Міжнар. наук-практ. конф., Київ, 11-13 липня 2021р. С. 180-184.* <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-priority-directions-of-science-and-technology-development-11-13-iyulya-2021-goda-kiev-ukraina-arhiv/>.
6. Далєвська Д. Я. Молочні продукти з біологічно активним йодом. *Food chemistry. Modern methods for production of food, food additives and packaging materials* :

book of abstracts, 7-9 October 2020, Lviv. — Lviv : Lviv Polytechnic National University, 2020. — P. 70. — (Modern methods for production of food and food quality assessment).

7. Далєвська Д., Покотило О. Вплив біологічно активного йоду на органолептичні показники кефіру. Актуальні задачі сучасних технологій: тези доп. ІХ Міжнар. наук.-техн. конф. Тернопіль, 25-26 листопада 2020. С. 146.
8. Далєвська Д., Покотило О. Вплив біологічного активного йоду на органолептичні показники сметани. Оздоровчі харчові продукти та дієтичні добавки: технології, якість та безпека: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 19-20 листопада 2020 р. С. 76-77
9. Далєвська Д., Покотило О. Динаміка зміни титрованої та активної кислотності пастеризованого питного молока з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. Globalization of scientific knowledge international cooperation and integration of sciences: тези доп. І Міжнар. наук.-практ. конф., Грааль науки, 2020 (4). 201-204. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.07.05.2021.038>
10. Далєвська Д., Покотило О. Оцінка органолептичних показників кефіру з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. Якість води: біомедичні, технологічні, агропромислові і екологічні аспекти: І Міжнар. наук.-тех. конф. Тернопіль, 20 – 21 травня 2021. С. 36-37

Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо:

1. Далєвська Д. Я., Покотило О. С. Органолептичні показники йогурту з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. Priority directions of science and technology development: тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 11-13 липня 2021р. С. 180-184. <https://sci-conf.com.ua/xi->

mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-priority-directions-of-science-and-technology-development-11-13-iyulya-2021-goda-kiev-ukraina-arhiv/.

2. Далєвська Д. Я. Молочні продукти з біологічно активним йодом. Food chemistry. Modern methods for production of food, food additives and packaging materials : book of abstracts, 7-9 October 2020, Lviv. — Lviv : Lviv Polytechnic National University, 2020. — P. 70. — (Modern methods for production of food and food quality assessment).
3. Далєвська Д., Покотило О. Вплив біологічно активного йоду на органолептичні показники кефіру. Актуальні задачі сучасних технологій: тези доп. ІХ Міжнар. наук.-техн. конф. Тернопіль, 25-26 листопада 2020. С. 146.
4. Далєвська Д., Покотило О. Вплив біологічного активного йоду на органолептичні показники сметани. Оздоровчі харчові продукти та дієтичні добавки: технології, якість та безпека: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 19-20 листопада 2020 р. С. 76-77
5. Далєвська Д., Покотило О. Динаміка зміни титрованої та активної кислотності пастеризованого питного молока з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. Globalization of scientific knowledge international cooperation and integration of sciences: тези доп. І Міжнар. наук.-практ. конф., Грааль науки, 2020 (4). 201-204. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.07.05.2021.038>
6. Далєвська Д., Покотило О. Оцінка органолептичних показників кефіру з додаванням біологічно активного йоду в процесі зберігання. Якість води: біомедичні, технологічні, агропромислові і екологічні аспекти: І Міжнар. наук.-тех. конф. Тернопіль, 20 – 21 травня 2021. С. 36-37

Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати, полягають у розширенні знань і

розуміння доцільності використання молока і молочнокислих продуктів збагачених «Йодіс-концентратом» на предмет їх впливу на організм з йододефіцитними станами. Отримані мікробіологічні, фізико-хімічні, органолептичні, реологічні показники молока та молочнокислих продуктів з підвищеним вмістом йоду через додавання «Йодіс-концентрату» можуть успішно використовуватися в навчальних курсах: «Технології оздоровчих та функціональних продуктів», «Технологія харчової промисловості», «Біохімії».

Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Наведені технологічні схеми виготовлення кефіру, йогурту, питного молока з підвищеним вмістом йоду через додавання «Йодіс-концентрату» в кількості 7,5 л на 1000 л продукту можуть слугувати основою для виготовлення даної категорії функціональних харчових продуктів на молокопереробних підприємствах України з метою подолання йододефіциту у населення.

Наведені молочні продукти харчування з підвищеним вмістом йоду пройшли апробацію на підприємстві ПП «МДС» Збаразький сирзавод».

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація складається з анотації, змісту, вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Мова та стиль дисертації характеризуються цілеспрямованістю та прагматизмом, ясністю і смисловою завершеністю. Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України, зокрема наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення

дисертації» та містить всі необхідні структурні елементи.

Висновок

Дисертація Далєвської Діани Ярославівни на тему «Технологія виготовлення молока та молочнокислих продуктів з використанням біологічно активного йоду», що подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису є актуальним завершеним науковим дослідженням, у якому розв'язане наукове завдання з розширення асортименту молочної продукції з підвищеним вмістом йоду, має наукову новизну та практичну цінність, містить наукові нові положення та обґрунтовані теоретичні і експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 18 – виробництво та технології та підтверджуються матеріалами, опублікованими в 10 наукових працях, в т.ч. 2 статтях у фахових виданнях, одній опублікованій у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній бази Web of Science та Scopus, апробацією на наукових конференціях з опублікуванням 6 тез наукових конференцій, затвердженими результатами експериментальних досліджень та виробничим впровадженням, підтвердженим відповідним актом та впровадженням в навчальний процес.

Дисертація, що виконана здобувачем особисто, характеризується єдністю змісту, відповідає освітньо-науковій програмі підготовки докторів філософії за спеціальністю 181 – Харчові технології, вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167 .

з урахуванням вище викладеного та наукової зрілості і професійних якостей Далевської Діани Ярославівни, дисертація «Технологія виробництва молока і молочнокислих продуктів з використанням біологічно активного йоду» рекомендується до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 181 – Харчові технології.

Рецензенти:

Д.т.н., професор
кафедри обладнання харчових технологій

Ігор СТАДНИК

К.т.н., доцент кафедри харчової
біотехнології та хімії

Ольга КРУПА

Підписи рецензентів д.т.н., професора Ігора Стадника та к.т.н., доц. Ольги Крупи засвідчую:

Проректор з наукової роботи Тернопільського
національного технічного університету
імені Івана Пулюя, д.т.н., професор

Павло МАРУЩАК